

TREHÖRNABLADET

ANSVARIG UTGIVARE: STURE BROLIN
FORM & LAYOUT: PETER FREJHAGEN

NR 117 | SEPTEMBER 2020

INNEHÅLL

- * Kräftfiske genomfördes två dagar
 - * Simskola i Trehörnasjön i år igen!
 - * Del III - TREHÖRNA IF - Dragkamp
 - * Trehörnadagen blev inte av men...
 - * Nedtonad midsommarafton
- Och mycket mera...

INNEHÅLLSRIK GUIDNING VID SMESSORNA

Den 8 juni genomförde Östergötlands natur- och kulturguidningar en guidning i Trehörna under rubriken Gravar längs en gammal väg.

Lars Frölich hälsade välkommen genom att berätta om växter som har en stark anknytning till det gamla jordbrukslandskapet och idag är hotade ex. paddfot, skogslök, sminkrot och hundtunga.

Sedan berättade Kalle Bäck om Gustava Behm och Behmska stiftelsens verksamhet.

Nu var det arkeolog Ann-Charlotte Feldts tur. Hon visade några fynd från Trehörna; en stenyxa från jägarstenåldern 5- 6000 f.Kr. gammal funnen i byn Hålan, en tjocknackad yxa från ca 3000 f.Kr. och en eldslagningssten från romersk järnålder. Hon tog också med besökarna till de gravrösen som ligger på höjden.

Ann-Charlotte visade också hur ridstigar i form av hålvägar löpte i sluttningen förbi gravarna. Det var de enda vägar som fanns fram till 1760 då häradsvägen mellan Rök och Linderås stod klar.

Text & Bild: Sture Brolin

TVÅ VÄLBESÖKTA FISKETÄVLINGAR

Under sommaren har Fiskevårdsföreningen ordnat två fisketävlingar. I slutet av maj ordnades en gäddfisketävling från båt och i början av juli en metartävling där deltagarna fiskade från land.

Båda tävlingarna lockade runt 25 deltagare och vid båda tävlingarna var det varmt och bra väder. Ett flertal gäddor fångades vid gäddfisketävlingen men de flesta var inte så stora. Största fisken fångade Åke Öberg. Det var dock inte en gädda utan ytterligare en gös och den räknades inte i tävlingen. Denna gös på nästa 4 kg och fångades bara en vecka efter "rekordgösen" vi skrev om i förra Trehörnabladet. Suverän segrare i ungdomsklassen var Loke Udenäs och i seniorklassen segrade Niklas Olofsson.

Även metartävlingen lockade många deltagare bland både barn och vuxna. Segrare i ungdomsklassen blev Knut Stark och i seniorklassen segrade Åka Karlsson för andra året i rad. Föreningen hade ordnat fina priser till båda tävlingarna och båda tävlingarna avslutades med korvgrillning och samkväm där det drogs en och annan fiskehistoria.

Text & Bild: Christer Ignell

SIMSKOLA I TREHÖRNASJÖN IGEN!

Lagom till att värmebøljan hade passerat och det vanliga ostadiga sommarvädret var på plats drog Kicki Svenberg igång en sommarsimskola.

Trots beskedliga 18 grader i såväl luften som vattnet hade hennes inbjudan lockat tio barn i åldrarna 2 till 8 år att med sina föräldrar komma till badplatsen i Trehörna.

Även om det var ett ideellt initiativ så kontaktade hon Ödeshögs kommun som uppmuntrade henne att genomföra simskolan. Kommunen höll med simdynor men i övrigt var det Kicki som på egen hand höll i alltsammans.

Och som gammal simlärare så höll hon i det med bravur; väl genomtänkta lekfulla uppvärmningsövningar, gemensamt utspringa i vattnet, hopp från bryggkanten och simtag med hjälp av dynorna.

Text & Bild: Sture Brolin

TVÅ DAGAR KRÄFTFEST GAV ÖVER 42 KILO

Spegelblank sjö, mättad augustivärme och strålände solsken från en klarblå himmel - årets kräftsäsong kunde inte börjat bättre.

På fredagskvällen samlades folk längs stränderna för att lägga betesfisk i kräftburarna. När burarna var matade gled båt efter båt ut över sjöns blanka vatten till de platser som laget skulle fiska av.

När burarna var ilagda samlades folk igen längs stränderna till familjefester. Stolar och bord ställdes fram, grillar gjordes iordning och eldar tändes. Barn

fiskade kräftor med håvar och vuxna satt i glesa klasar och samtalade.

På lördagens morgon togs burarna upp, godkända kräftor togs om hand och de som var för små fick återvända till sjön.

Sammanlagt fick man upp 42,2 kilo kräftor denna den första natt av årets kräftfiske i Trehörnasjön.

Text & Bild: Sture Brolin

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Trots coronarestriktioner så fortsätter livet sin gilla gång. Vardagen är väl för de flesta ungefär som vanligt. Däremot har vi tvingats avstå från mycket av det som bygger gemenskap.

Byalaget har tvingats ställa in eller tona ned många aktiviteter. Trehörnadagen, med sitt tema Vatten, flyttas till nästa år. Visst blir livet i Trehörna tommare då vi inte kan träffas som vi brukar.

Vi hoppas på en jubileumsfest i november då det är 20 år sedan Lusthuset invigdes. Sedan är det Lucia och sedan Nyårgemenskap. Vi får hoppas att

restriktionerna ändras så att detta kan genomföras. Vi återkommer med mer information.

Som tur är finns vår vackra natur. Svamp och bär finns i överflöd. Stigar och vägar lockar till vandringar och cykelturer och Östgötaleden har nog aldrig varit så vältrampad som i år.

Vi får se tiden an och hoppas att Folkhälsomyndigheten lättar på restriktionerna så att vi kan börja träffas igen.

STURE BROLIN

DEL III - TREHÖRNA IF - DRAGKAMP

Som ni läst tidigare var Trehörnas idrottsliga framgångar oftast begränsade. Dragkamp är dock ett stort undantag. Där hade föreningen helt osannolika framgångar och var den dominerande föreningen i Sverige under hela 50-talet.

Dragkamps-SM i Trehörna 1955.

Trehörnas lag i 720 kg klassen förbereder sig för dragning. Stående dragkampare iklädda överaller i förgrunden är från vänster: Erik Lönning, Vallis Kvist, Valle Johansson, Kalle Johansson (knästäende), Gunnar Karlsson

Dragkamp var och är visserligen ingen stor idrottsgren. Varken i Sverige eller övriga världen men det är en gammal sport men anor från Egypten redan 2500 år före Kristus. På gamla grottmålningar kan man där se människor som tävlade i dragkamp. Även under antiken i Grekland tävlade man i dragkamp och under början av 1900-talet var dragkamp också en OS-gren. Vid olympiaden i Stockholm 1912 blev Sverige olympiska mästare.

Dragkampskillar från Trehörna på resa för tävling.

Kalle Johansson Bjärsjö, Valle Johansson Stutarp, Olle Johansson Mon, Vallis Kvist, Gunnar Karlsson Dala, Hilmer Johansson Håkanstorp, Stig Gustavsson Stora Kärr, Erik Lönning Lönneålen, Bertil Karlsson Dala

Att TIF började med dragkamp är lite av en tillfällighet. För att få in pengar till föreningen ordnades basarer, fester och olika nöjesarrangemang. På Mossebo festplats, som ägdes av familjen Viklund, ordnades idrottsfester varje år. Vid en sådan tillställning, i slutet av 40-talet, beslutade man att ha en tävling i dragkamp. En dragkampsbana grävdes, TIF satte ihop ett lag och bjöd in i Motala Verkstads DK som då var ett topplag i Sverige med flera SM-medaljer. Trehörna förlorade men gav enligt uppgift Motala Verkstad en hård match. Av sina motståndare blev Trehörna uppmuntrade att starta med dragkamp. Intresset fanns, en ny sektion bildades och dragkamp togs upp på programmet 1949. En starkt drivande kraft för dragkampen under alla år var Hilmer Johansson i Håkanstorp. En dragkampsbana med tränings-

möjligheter byggdes vid Ekebergsvallen. Man tränade styrka genom att dra upp stora stenar i en talja och teknik genom att använda fotbollslaget som sparring. Ett lag bestod av 8 dragare och man tävlade i 3 olika viktklasser, 640kg, 720kg och 800kg. TIF tävlade i första hand i 720kg klassen men då en del fotbollsspelare blev intresserade fick man även ett slagkraftigt lag i 640kg klassen. 720-laget var förstalaget och tävlade i blå överaller. 640-laget kallades andralaget. De tävlade också i blå överaller men med blåvitrandiga tröjor som överdrag.

Redan startåret 1949 deltog TIF i Östgötamästerskapen i Motala och laget hamnade på en hedrande 3:e plats. Föreningen satte också upp ett vandringspris mellan Motala Verkstad och TIF. För att behålla priset skulle man vinna tre gånger utan ordningsföljd. 49-års tävling vanns av Motala. Till 1950 hade TIF-laget förbättrat sig och man vann Skansens propagandatävling i Stockholm, blev tvåa i Östgötamästerskapen och vann den egna pokaltävlingen mot Motala Verkstad för första gången.

Trehörna IFs Dragkamp 720 kg, slutet 50-talet.

Övre raden: Valle Johansson, Bertil Karlsson, Olle Johansson, Vallis Kvist, Gunnar Karlsson
Undre raden: Alvar Nilsson, Sven Kvist, Hilmer Johansson, Karl Johansson

Redan 1951 kom det stora genombrottet och TIF deltog för första gången i SM. Tävlingarna hölls på Skansen i Stockholm och TIF erövrade där föreningens första SM-guld i 720kg klassen.

Dragkampskillar från Trehörna på resa. Vid Katarinahissen i Stockholm.

Gunnar Andersson Hybbeln, Sven Kvist, Sven Karlsson Löverhult, Gunnar Fröjd, Kalle Lång Givetorp

Laget vann även Skansens propagandatävling och tog första inteckningen i Morgon Tidningens tenntallrik. Vid en tävling i Tranås tog laget första inteckningen i Vestbergs pokal och vid dragning i Mossebo mot Motala Verkstad tog man andra inteckningen i den egna föreningens vandringspris.

Framgångsresan hade börjat och att Trehörna var att räkna med inom dragkamp stod klart då man redan 1951 fick en förfråga om att arrangera årets SM-tävlingar. Frågan behandlades på föreningens kvartalsmöte i Kyrkskolan den 7 mars. Föreningen tackade nej då man inte ansåg sig ha möjlighet att anordna en så stor tävling. Några år senare (1955) fick TIF frågan igen och då tackade man ja. Ett modigt beslut av den lilla landsbygdsföreningen.

Söndagen den 31 juli 1955, dagen då SM arrangerades, är utan tvekan en historisk dag för lilla Trehörna. Mer om dessa tävlingar senare. Under tio år mellan 1951-1961 var Trehörna den dominerande dragkampsklubben i Sverige. Detta gällde framförallt 720kg laget som i princip var oslagbara och vann SM 11 år i rad. Totalt blev det 13 SM-guld till dragkamparna från Trehörna.

Man vann även 640kg klassen i Motala 1953 och 800kg klassen i Trehörna 1955. Utöver guldmedaljerna vann TIF även tre silver och en bronsmedalj. SM-tävlingarna innebar långa resor till bla Stockholm, Kalmar, Lund och Enköping. Oftast med tåg men ibland med buss och då kunde supportrar från Trehörna följa med. TIF ordnade egna tävlingar vid Mossebo festplats och deltog, oftast med stora framgångar, varje år i flera tävlingar runt om i Östergötland. 1961 avgjordes SM i Mantorp och TIF tog sitt 11:e raka SM guld i 740kg klassen. I samband med denna tävling fick TIF chansen att möta det svenska landslaget som var uttaget för att möta England. Landslaget bestod av dragare från klubbarna Enesste, Tilling och Kalmar. Trehörna började med att slå dessa lag i SM-tävlingen och sedan spöade man även landslaget. Enligt gamla tidningsreferat vann TIF

ganska enkel. Någon vecka senare ordnades en dragkampsgala i Boxholm och där fick TIF chansen att även möta engelsmännen som vid denna tid var en stornation i dragkamp. TIF besegrade enkelt engelsmännen och vann hela tävlingen. Engelska landslaget var enda internationella motståndet som Trehörna mötte. Hur kunde en liten förening som Trehörna IF bli så framgångsrik? Frågan är inte lätt att besvara men vi vet att i stort sett alla de ca 25 killar som tävlade i dragkamp kom från Trehörna. Befolknings-underlaget var inte stort. Trehörna hade på 50-talet ca 600 innevånare. Räknar man bort kvinnor, barn och äldre återstår kanske 50-60 personer som var i lämplig ålder.

Att hälften av dessa var stora, starka och intresserade av dragkamp var troligen en tillfällighet. De flesta i laget var mellan 30-40 år och hade genom flera års hårt kroppsarbete byggt upp en råstyrka utöver det vanliga. Med yrken som skogsarbetare och byggnadsgrovarbetare behövde man inte lägga tid på en massa styrketräning. Några jobbade som lastbilschaufförer eller medhjälpare hos Erik Alm som hade åkeri och lastbilar som körde timmer och massaved. På den tiden fanns inga kranar för lastning utan både timmer och massaved lastades för hand. Att lasta bil och släp med massaved 5 dagar i veckan blev 5 rejäla styrkepass vilket räckte mer än väl. Däremot behövde man träna taktik och samspel för det är inte bara styrka som avgör en dragkampstävling. Trehörna hade även lärt sig detta och efter att överlägset tagit 11:e SM guldet 1961 kunde man i en Östgötatidning läsa följande referat. "Att dragkamp inte är enbart styrka gav "hörnas" grabbar besked om. Lagets teknik var något speciell. Frågan är om ett mera tekniskt lag någonsin funnits i svensk dragkamp". Kunde man få ett bättre betyg?

Fortsättning följer i nästa nummer. Då med bla presentation av guldmedaljörerna och om SM-tävlingen i Trehörna 1955.

Text & Bild: Christer Ignell

TREHÖRNADAGEN INSTÄLLD & GENOMFÖRD

För fjärde året i rad skulle Trehörna byalag genomfört Trehörnadagen, detta år på tema **Vatten**, men på grund av coronarestriktionerna tvingades man ställa in.

Däremot finns en annan Trehörnadag som inte ryggas för coronarestriktioner och inte ställts in någon gång. 1997 samlades för första gången tre män uppväxta i Trehörna för att minnas tillsammans, grundligt utforska någon detalj i Trehörnas historia och åka en runda på moped/motorcykel. Därefter har de samlades varje år hemma hos Bengt Andersson, Bengt i Hybbeln, för frukost och för ett seminarium på något tema. Förutom Bengt är det Jan-Olov Persson, uppväxt i Solbacka, och Jan Johansson, uppväxt i Hult, som är med på träffarna. Dessutom finns alltid med en inbjuden gäst som kan berätta utifrån dagens aktuella tema.

Bengt, Jan-Olov och Jan lärde känna varandra då de började i Trehörna skola tillsammans i slutet av 50-talet. Det märks att deras regelbundna samvaro under årens lopp har gjort att de har mycket levande minnen från sin tid i Trehörna. Vintertid fanns en uppskottad isbana på sjön alldeles utanför skolan. De berättade bland annat om hur de fick sitta med skridskorna på i skolsalen under lektionerna för att snabbt kunna komma ut på isen för att åka rasterna. Det enda villkoret för att få ha skridskorna på var att de hade skridskoskydd av gummi. De av trä gjorde märken i golven.

Från 1997 har de tre träffats varje år i augusti för att gräva djupare i Trehörnas historia. Det har varit teman om Trehörnas dragkampsframgångar, om häradsallmanningen, om brunnsdrickningen i Slangeryd m.m. Temat för årets Trehörnadag var I mjölkbordens spår. För att kunna fördjupa sig i mjölkbordens och mjölkbilarnas betydelse för jordbrukets utveckling hade de bjudit in Anders Hardell. Anders är son till Helmer i Svärdsfalla som var en av de som körde mjölkbil till Tranås Andelsmejeriet. Anders var dessutom klasskamrat till Jan såväl i Trehörna skola som på Holavedskolan.

Vid kontakter inför dagen, måndagen den 10 augusti, framgick att de var förväntansfulla. Värdet hade ju varit vackert i några dagar, dagen var planerad med frukost hos Bengt, seminarium om mjölkbord och mjölkbilar var planerat med Anders som inbjuden gäst. Men det hade kunnat ta en ända med förskräckelse. På natten före bröt ett värmeåskväder ut med blixtnedslag och skyfall över Trehörna. Regnet vräkte ner men åskan avtog. Bengt gick upp tidigt för att förbereda frukosten, ställde sig i duschen, tog tag i duschmunstycket och då kom den sista blixten. Bengt kände hur en stark stöt fortplantade sig genom kroppen men han klarade av att stå upp. Han återhämtade sig efter en stund. Åskan upphörde, regnet avtog och Bengt kunde göra klart frukosten.

Då alla var samlade förlöt frukosten under trivsamt samspråk. Anders fick reda på traditionen med

TREHÖRNADAGEN INSTÄLLD... FORTSÄTTNING

Trehörnadagen och vi alla fick lyssna på ett par inspelningar från flydda tider. Dels var det Gösta i Stubben som i mycket hög ålder sjungit in Trehörnavisan skriven av Frans Redder och dels var det en inspelning på rullbandspelare från 1965. Jan, som då gick i realskolan, skulle dokumentera Trehörnadialekten i ett specialarbete. Den som intervjuades var Farman Svensson i Hålan som 90 år gammal berättade om slitet på torpen förr i tiden.

Nu var det dags för seminarium. Anders började berätta om sin far Helmer och hans mjölkkörning. Under 30-talet kom mjölktransporter med bil igång till Tranås Andelsmejeri. Bilarna samlade upp mjölkflaskor om 50 liter, vissa 25 liter, vid varenda gård med kor och transporterade till mejeriet. Helmer körde från Svärdsfall över Rönnestad, Hult, Skruvhult, Blankhester och vidare till Tranås. Det innebar stopp vid 60-70 mjölkbord. Mjölkbordet skulle vara i samma höjd som flaket på lastbilen så att det skulle gå att lasta på. Väl på mejeriet skulle flaskorna tömmas, diskas och

många återfyllas med vassle eller skummjolk inför transporten tillbaka. Från 1968 körde Anders på helgerna. Hela vändan tur och retur till mejeriet i Tranås tog 5-6 timmar. Utan dessa mjölkbilar och mjölkbord skulle inte gårdarna ha kunnat utvecklas och fått sin försörjning. Mjölkkörningen höll på till mitten av 70-talet då Tranås Andelsmejeri lades ned och mjölkgårdarna fick anpassa sig till tankhämtning.

Efter detta uttömmande samtal om mjölkbordens och mjölkbilarnas betydelse gav sig tre av deltagarna iväg på två moped och en motorcykel. Anders, som inbjuden gäst, fick nöja sig med att åka i egen bil. Efter en kort vandring på kyrkogården i Trehörna gick resan till det enda kvarvarande mjölkbordet i Trehörna, ett bord i betongsten utanför gården Fiflefall. Efter en stunds begrundan vid detta det sista mjölkbordet gick resan vidare till Madstugan där man avslutade med att grillas tillsammans.

Text & Bild: Sture Brolin

ETT NEDTONAT MIDSOMMARFIRANDE

Efter en vår av restriktioner kom midsommar. Strålände sol från en klarblå himmel. Men vi behövde fortfarande förhålla oss till coronarestriktionerna. Därför valde byalaget att ha ett nedtonat midsommarfirande.

Ingen dans kring midsommarstången, inga tävlingar och ingen brännboll. Och midsommarstången kläddes dagen innan. På midsommarafton samlades många med kaffekorgar vid hembygdsgården.

Alla hälsades välkomna och sen vidtog allsång av traditionella sommarsånger till fiol och gitarr.

Tårtätande och samspråk vid kaffekorgarna vidtog.

MIDSOMMARDAGEN

Midsommandagen brukar samla många till gudstjänst i kyrkan där Kalle Bäck brukar berätta om ett levnadsöde i Trehörna. I år ersattes detta av en friluftsgudstjänst framför hembygdsgården.

Gudstjänsten leddes av Carolin Falk nyligen prästvigd i Linköpings domkyrka. Carolin talade om att hon var glad över att få "vara kyrka tillsammans med er".

Text & Bild: Sture Brolin

HÄNDER I TREHÖRNA

HJÄRTSTARTARE UTANFÖR LUSTHUSET

Sedan en tid tillbaka har det funnits en hjärtstartare i Lusthuset. Den införskaffades med stöd av Ödeshögs kommun och Behmska stiftelsen. Vi var mycket nöjda med att den kom på plats men insåg efterhand att den borde ha varit placerad utomhus. Det är ju inte så ofta som det är aktivitet i Lusthuset och vid alla andra tillfällen var ju hjärtstartaren oåtkomlig.

Byalaget beslöt därför att skaffa in ett skåp som gjorde att hjärtstartaren kunde placeras utomhus. Återigen fick vi stöd av Behmska. Hjärtstartaren tål inte för hög värme och därför får inte skåpet vara placerat i direkt solljus. Det gjorde att vi placerade skåpet på den östra sidan av Lusthuset. På skåpets framsida finns instruktioner om hur det öppnas och hjärtstartaren talar om hur den skall användas.

ÄNTLIGEN SÅ FÅR VI SJUNGA!

Så kan man nog tro att Trehörna kyrkokör tänkte. I augusti var det friluftsgudstjänst vid Hembygdsgården och för första gången sedan mars skulle Trehörna kyrkokör sjunga.

När vi gudstjänstbesökare kom satt kören på betryggande avstånd från varandra tillsammans med musikern Ann Bremer Andersson.

De sjöng flera sånger under gudstjänsten som leddes av vår nya präst Carolin Falk.

Tror att vi som lyssnade njöt lika mycket som kören.

Text & Bild: Gunni Karlsson

HÄNDER I TREHÖRNA BYALAGS REGI

På grund av coronapandemin och de restriktioner som finns är de flesta aktiviteter i höst inställda. Vi skulle ha genomfört Trehörndagen och vi hade planerat för Jubileumsfest i Lusthuset, Lucia och Nyårgemenskap. Om restriktionerna lättas på så återkommer vi med mer information.

HÄNDER I SVENSKA KYRKANS REGI

Eftersom inget har ändrats vad gäller rekommendationer för offentliga arrangemang har ingen gudstjänstordning för hösten kunnat fastställas. Det är alltid högmässa i Ödeshögs kyrka söndagar kl 11.00. Information om övriga gudstjänster finns på www.svenskakyrkan.se/folkungabygden eller i Corren på torsdagar.

Kvinnokväll i Trehörna är inställda tills vidare.

TIPS

Trehörnabladet finns att läsa på vår hemsida: www.trehorna.nu.

Här finns även tidigare nummer av tidningen att läsa.

REDAKTIONSKOMMITTÉN

Kommittén består av Sture Brolin, Kicki Svenberg, Peter Frejhagen, Gunni Karlsson och Christer Ignell.

Material till tidningen skickas till:

Sture Brolin: sture.brolin@outlook.com / 072-730 95 52